

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та маркетингу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ФЕДОРЧУК Тетяна Василівна

УДК 658.56

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ
ТОВ «ТІС «ПОЛІССЯ»»**

Спеціальність 073 – Менеджмент
Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
Місевич Микола Анатолійович
Кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2023

АНОТАЦІЯ

Федорчук Т.В. Управління якістю продукції в умовах ТОВ «ТІС «Полісся» – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2023.

Розглянуто теоретичні аспекти управління якістю продукції в сучасних умовах. Проаналізовано сучасний стан управління якістю продукції в ТОВ «ТІС «Полісся»; виявлено проблеми в управлінні якістю продукції досліджуваного підприємства. Запропоновано напрями удосконалення удосконалення управління якістю продукції в ТОВ «ТІС «Полісся».

Ключові слова: якість, управління якістю, стандарт, стандартизація, сертифікація.

ANNOTATION

Fedorchuk T.V. Product quality management in the conditions of the company "TIS "Polyssya" - Manuscript.

Qualifying work for the degree of «Bachelor» in the specialty 073 «Management». - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2023.

Theoretical aspects of product quality management in modern conditions are considered. The current state of product quality management in the company "TIS "Polissya" was analyzed; problems in the management of product quality of the investigated enterprise were revealed. Directions for improvement of product quality management in the company "TIS "Polyssya" are proposed.

Keywords: quality, quality management, standard, standardization, certification.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	7
1.1 Якість продукції як економічна категорія: поняття та показники визначення.....	7
1.2 Нормативно-правове та методичне забезпечення системи управління якістю продукції.....	11
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ТОВ «ТІС ПОЛІССЯ»	15
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства.....	15
2.2 Оцінка якості продукції ТОВ «ТІС Полісся» та існуючої системи управління рівнем якості.....	19
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ТІС ПОЛІССЯ».....	24
3.1 Реорганізація структури управління якістю на ТОВ «ТІС Полісся».....	24
3.2 Напрями удосконалення системи управління якістю продукції в умовах ТОВ «ТІС Полісся».....	27
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах розвитку міжнародної торгівлі і споріднених їй видів діяльності, успіх окремих підприємств та галузей економіки на зовнішньому і внутрішньому ринках повністю залежить від того, наскільки їх продукція або послуги відповідають стандартам якості. Отже, проблема забезпечення і підвищення якості продукції актуальна для всіх країн і підприємств. Від її вирішення залежить успіх і ефективність національної економіки.

Дослідженню проблеми управління якістю продукції присвячені наукові праці відомих зарубіжних та вітчизняних вчених: І. Ансоффа, Л. Водачека, З. Ш. Гейлера, А.В. Гличева, Д. Джуран, Л.В. Дікань, Ю.Б. Іванова, Д.С. Демиденко, В.Е. Ластовецького, Л.А. Матвєєва, В.Ю. Огвоздіна, Г.С. Одінцової, В.В. Окрепілова, Г.В. Осовської, В.С. Пономаренка, О.І. Пушкаря, В.М. Соколенко, С.А. Стукова, А. Субето, А. Фейгенбаума, З.Ю. Хамдамова, М.І. Шаповала та ін. Проте, варто зазначити, що недостатньо висвітленою залишається проблема дослідження та обґрунтування напрямів управління якістю для окремих галузей економіки України.

Мета та завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи – розробка та обґрунтування шляхів удосконалення управління якістю продукції в умовах конкурентного середовища.

Сформована мета дослідження дозволила виділити такі **завдання**:

- ▣ вивчити теоретичні основи якості продукції як економічної категорії та показники, які її характеризують;
- ▣ дослідити суть та довести необхідність впровадження системи управління якістю на вітчизняних промислових підприємствах ;
- ▣ розкрити нормативно-правове та методичне забезпечення системи управління якістю продукції;

- ▣ дати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «ТІС Полісся»;
- ▣ здійснити фінансовий аналіз розвитку досліджуваного підприємства;
- ▣ оцінити сучасний стан управління якістю продукції досліджуваного товариства;
- ▣ розробити та обґрунтувати напрями удосконалення процесу управління якістю продукції ТОВ «ТІС Полісся».

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єкт дослідження – процес удосконалення управління якістю продукції (будівельних виробів з пластмас), його організація та вдосконалення на прикладі ТОВ «ТІС Полісся». Предмет дослідження – науково-теоретичні, практичні і методичні аспекти забезпечення умов для ефективного управління якістю продукції досліджуваного підприємства в сучасних умовах.

Інформаційна база дослідження. Інформаційними джерелами дослідження були відповідні положення законодавчих і нормативно-правових актів України, дані статистичної звітності про операційну та фінансову діяльність ТОВ «ТІС Полісся» за 2020-2022 рр., наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативні і довідкові матеріали, особисті спостереження автора, а також інформаційні ресурси світової комп’ютерної мережі *Інтернет*.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження були діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних процесів; законодавчі, нормативні акти, наукові розробки та публікації вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем управління якістю продукції. В процесі написання кваліфікаційної роботи використовувались наступні методи та прийоми дослідження: *абстрактно-логічний* (теоретичні узагальнення та формування висновків); *економіко-статистичний* (прийоми – *порівняння, табличний, графічний*) – при оцінці

рівня розвитку підприємства та аналізі сучасної системи управління якістю продукції; *балансовий* (при аналітичному дослідженні фінансового стану), *розрахунковий, монографічний* та ін.

Практичне значення одержаних результатів. Результати проведеного дослідження доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на засіданнях керівництва ТОВ «ТІС Полісся». Основні пропозиції кваліфікаційної роботи можуть бути рекомендовані до впровадження в виробничий процес ТОВ «ТІС Полісся» з метою удосконалення управління якістю продукції.

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є завершеним науковим дослідженням, в якому визначено самостійний авторський підхід до теоретико-методичних аспектів та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління якістю продукції ТОВ «ТІС Полісся».

Апробація результатів дослідження. Апробація основних результатів проведеного наукового дослідження отримали позитивну оцінку шляхом обговорення на міжнародних конференціях з публікацією наукових тез у відповідних збірниках.

Структура та обсяг випускної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Якість продукції як економічна категорія: поняття та показники визначення

У сучасних умовах серед проблем, пов'язаних із забезпеченням ефективного розвитку підприємства чи організації, головною і вирішальною є проблема якості продукції, робіт і послуг. Найближчими роками в найкращому становищі опиняться ті підприємства, що зможуть забезпечити не тільки найвищу продуктивність праці, а й високу якість, новизну та конкурентоспроможність продукції.

У науковій літературі поняття якості трактується по-різному. Так, за визначенням Пархоменка М.М. «...основне розходження в поняттях якості лежить між його розумінням в умовах командно-адміністративної і ринкової економіки. У командно-адміністративній економіці якість трактується з позиції виробника, а в ринковій економіці якість розглядається з позиції споживача...» [24]. На думку Валявського С.М. «...якість може бути виражена цифровими значеннями, якщо споживач буде групувати властивості в порядку їхньої важливості. Якість – величина вимірна і, отже, невідповідність продукту пропонованим до нього вимогам може бути виражене через постійну міру, якою звичайно є гроші...» [3].

Справедливо зазначає Кахович Ю.О., що «...якість продукції і послуг розвивалась в міру того, як розвивались і збільшувались потреби і вимоги суспільства і зростали можливості виробництва задовольнити ринок. Підвищення вимог до якості продукції супроводжувалось необхідністю постійного вдосконалення виробництва та роботи всього колективу

підприємства, без чого взагалі неможливо досягти високих економічних показників підприємства і підтримувати їх рівень...» [13, с. 125].

Слід зазначити, що юридичне поняття якості продукції не завжди співпадає з його технічним поняттям. Якість, як техніко-економічна категорія, не залишається незмінною в процесі розвитку виробництва, науки і техніки, воно постійно розвивається і удосконалюється. Наприклад, крім традиційних показників, що характеризують надійність і довговічність виробів, «все частіше знаходять застосування такі показники, які враховують комплекс гігієнічних, антропометричних і психологічних властивостей людини, а також естетичну характеристику продукції» [23].

Шаповал М.І. визначає поняття якості як «...сукупність властивостей продукції, юридично закріплених у стандартах, міжнародних договорах та актах національного законодавства і (або) передбачених умовами договору, що відповідають вимогам безпеки і належать до її здатності задовольняти потреби споживачів відповідно до призначення...» [39, с. 34-35].

На думку Осадчук О.П. «...на сучасному етапі якість продукції – це поняття, яке характеризує параметричні, експлуатаційні, споживчі, технологічні, дизайнерські властивості виробу, рівень його стандартизації та уніфікації, надійність і довговічність. Як економічна категорія, якість відбиває сукупність властивостей продукції, що зумовлюють міру її придатності задовольняти потреби людини...» [20, с. 145-146].

Должанський І.З. визначає якість продукції як сукупну характеристику основних властивостей, що визначають здатність задовольняти відповідні потреби найбільш прийнятним і економічним способом відповідно до призначення [8, с. 114-115]. Куць В. зазначає, що «...висока якість продукції (робіт, послуг) визначається різними чинниками, основними з яких є чинники технічного характеру (конструктивні, технологічні, метрологічні тощо); економічного характеру (фінансові, нормативні, матеріальні тощо); соціального характеру (організаційні,

правові, кадрові тощо)...» [18].

Параметри та ознаки якості об'єднані в показники якості. Залежно від характеру розв'язуваних завдань щодо оцінювання якості продукції, показники можна класифікувати за різними ознаками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація показників якості продукції

№ п /п	Ознака класифікації показників	Групи показників якості продукції
1.	За кількістю властивостей, які характеризуються	Одиничні Комплексні Інтегральні
2.	За способом вираження	У натуральних одиницях (кг, мм та ін.). У вартісному вираженні В умовних одиницях (балах)
3.	За етапом визначення значень показників	Прогнозні Проектні Виробничі Експлуатаційні
4.	За властивостями, які характеризуються	Призначення Надійності Економічності Ергономічні Естетичні Технологічності Стандартизації й уніфікації Патентно-правові Екологічні Безпеки Транспортабельності

Джерело: адаптовано [31, с. 33-37]

Якість є важливим інструментом у боротьбі за ринки збуту, оскільки складається з технічного рівня продукції і корисності товару для споживача через функціональні, соціальні, естетичні, ергономічні, екологічні та інші властивості (таблиця додаток А).

Забезпечення високої якості продукції на будь-якому підприємстві ґрунтується на постійному вдосконаленні діяльності та ефективному управлінні якістю; проведенні досліджень і проектуванні нової продукції; матеріальному забезпеченні її виготовлення та передачі на склад для

зберігання; відвантаження та транспортування споживачам, а також обслуговування в процесі експлуатації аж до утилізації. Всі ці питання успішно вирішуються в складі так званої тотальної системи управління якістю, яке включає в себе чотири загальні вимоги: відповідальність керівництва; управління ресурсами; випуск продукції; вимірювання, аналіз та поліпшення [34, с. 156-158].

Для графічної ілюстрації основних етапів розвитку системи управління якістю доцільно використати відому фігуру «Знак якості» (рис. 1.1).

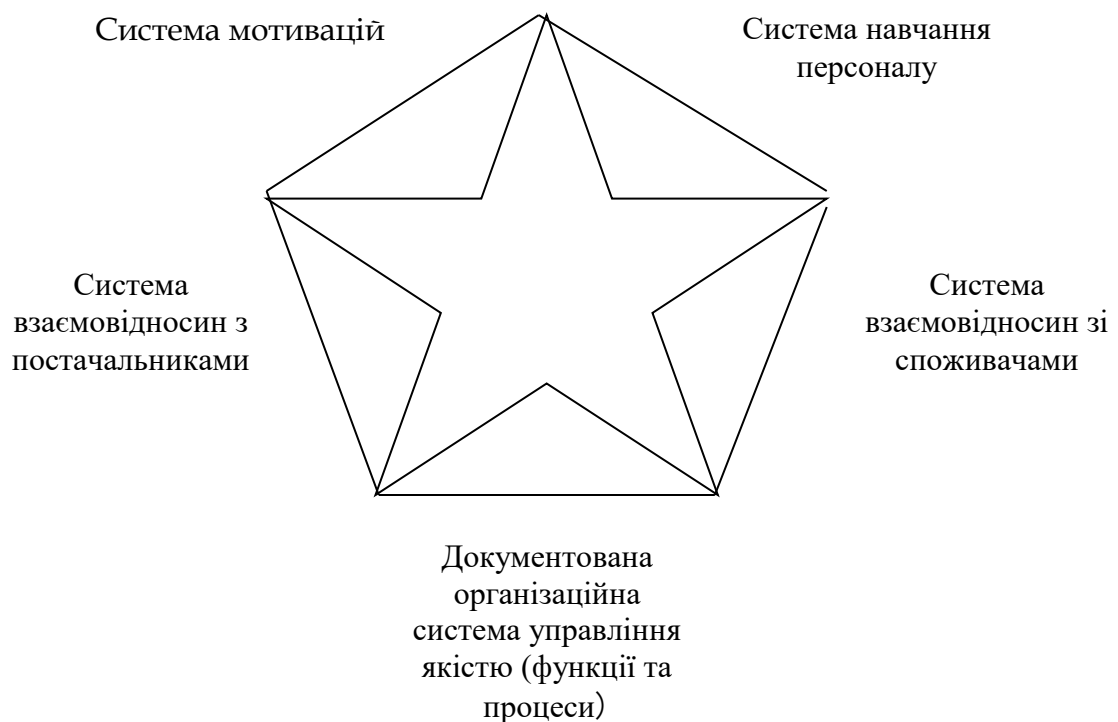

Рис. 1.1 . «Зірка» якості продукції

Джерело: [34].

На зображеній «Зірці якості» дві верхні межі – так званий «дах». Ліва площина «даху» – це система мотивації якісної роботи, права – система навчання персоналу. Ліва бічна грань зображує систему взаємин з постачальниками, права бічна грань – систему взаємин зі споживачами. У центрі зірки відображають цілі системи управління якістю, а внизу

вказується час, коли та чи інша система була чітко сформульована в документах і /чи книгах, статтях (для конкретної системи якості) [41, с.277-282].

Таким чином, якість продукції має бути об'єктом управління на всіх стадіях життєвого циклу виробництва продукції (створення, виготовлення , обіг, експлуатація), а також повинні здійснюватися дії , спрямовані на встановлення, забезпечення й підтримку необхідного рівня якості.

1.2. Нормативно-правове та методичне забезпечення системи управління якістю продукції

Стратегія якості в будь-якому підприємстві повинна передбачати постійну, безупинну й особисту участь вищого керівництва у питаннях, пов'язаних із якістю. Це одне з основних і обов'язкових умов успішного впровадження системи управління якістю (*TQM*) і є запорукою успішної роботи фірми у питаннях забезпечення якості . Якщо керівник не переймається необхідністю *TQM* для успіху в конкурентній боротьбі за споживача, то , як показує світова практика, «боротьба за якість » залишиться тільки гаслом. Керівник повинний включати аспекти якості в меті компанії і підтримувати її діяльність фінансуванням якості, моральними стимулами й можливостями ресурсів керівництва [6].

Для регулювання процесу перевірки систем якості в ряді країн (США, Канада , Великобританія та інших) були створені національні стандарти , що встановлюють вимоги до систем якості, а в 1987 р. Міжнародною організацією із стандартизації ISO були розроблені і впроваджені міжнародні стандарти серії 9000, доповнені в подальшому стандартами 10000 , які сконцентрували досвід управління якістю, нагромаджений в різних країнах, і в багатьох із них були впроваджені як національні [2, с. 83 - 84].

За визначенням Харченка Т.Б. «...система якості – це інструмент для управління і забезпечення якості продуктів організації. Стандарти ISO вимагають, щоб система якості (усі її чотири компоненти) були представлені в документах. Наявність документації – необхідна умова при сертифікації системи якості постачальника...» [35, с . 72-73].

Як зазначають Салухіна Н.Г . та Язвінська О.М., «...для сертифікації на відповідність обраному стандарту ISO серії 9000 в організації, що підлягає сертифікації, повинна бути спроектована і функціонувати система якості, основним призначенням якої є задоволення запитів споживачів. Відповідність функціонуючої системи якості вимогам обраного стандарту ISO 9000 дозволить організації досягати і підтримати очікуваний споживачем рівень якості при оптимальних витратах...» [26, с. 113 -114].

Сформульовані вище положення і принципи, регламентовані стандартами ISO серії 9000, дозволяють спроектувати надійно й ефективно функціонуючу систему якості. Варто завжди пам'ятати, що сертифікація на відповідність стандарту серії ISO 9000 означає тільки те, що процес виробництва постачальника здатний випускати продукт із тією якістю, що постачальник попередньо обіцяє споживачу. У той же час робота виробника в умовах *TQM* дозволить не тільки уникнути конфліктних ситуацій між постачальником і споживачем, що враховуються стандартами ISO серії 9000, але й врахувати точку зору виробника на різні елементи стратегії *TQM* [14, с. 55-57].

На думку Кузьміної М.М., «...стандарти якості призначені, в першу чергу, для захисту кожного індивідуального споживача, якому байдужа точка зору постачальника на концепції *TQM*, але він хоче мати максимальну гарантію того , що продукт, який поставляється йому, – якісний, тобто відповідає тому, що обіцяє постачальник. Таку гарантію і забезпечують стандарти ISO серії 9000...» [16].

Деякі відмінності між ISO 9000 і *TQM*, приведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні переваги та відмінності Стандартів ISO 9000 і TQM

ISO 9000	TQM
Немає необхідності фокуса на визначеного споживача.	Фокус на визначеного споживача.
Не інтегровано в корпоративну стратегію .	Інтегрована стратегія компанії.
Фокус на технічні системи і процедури.	Фокус на філософію, концепції, інструменти і методологію
Залучення всіх співробітників не обов'язкове .	Підкреслює необхідність залучення всіх співробітників.
Не фокусує на безупинному поліпшенні	Безупинне поліпшення і TQM є синонімами, у результаті чого TQM представляється безупинним і не закінчується подорожжю в якість .
Відповідальність за якість повинна бути визначена і документально оформлена, але часто відповідальність за якість покладається на відповідні підрозділи, наприклад відділ якості .	Кожен співробітник відповідає за якість.
Можливість фокуса на підрозділи.	Організація всіх підрозділів, функцій і рівнів.
В основному статичний.	Має на увазі зміну процесу і культури

Джерело: складено на основі [4, с. 69-71]

За дослідженнями Антонця Ю.О., «...нині в Україні існує багато публікацій методичного характеру щодо розроблення та впровадження систем управління якістю, які практично доступні вітчизняному користувачу: публікації ISO, закордонні джерела, їхні переклади, методичні розробки організації Держспоживстандарту, інших установ та громадських організацій України...» [1, с. 39 -40].

Методи визначення числових значень показників якості промислової продукції підрозділяються на дві групи:

- за способами одержання інформації;
- за джерелами одержання інформації .

Залежно від способу одержання інформації методи визначення числових значень показників якості продукції поділяються на :

- 1) *вимірювальний метод* (заснований на інформації, одержуваній під

час використання технічних засобів виміру) [9];

2) *реєстраційний метод* (заснований на використанні інформації, одержуваної шляхом підрахунку певних подій, предметів або витрат) [22];

3) *органолептичний метод* (використовує інформацію, одержану в результаті аналізу відчуттів від органів відчуття людини: зору, слуху, нюху, болючих відчуттів, дотику й смаку) [19];

4) *розрахунковий метод* (ґрунтується на використанні теоретичних або емпіричних залежностей для визначення числових значень показників якості виробів) [17];

5) *експертний метод* (використовують тільки у тому випадку, коли ті або інші показники якості не можуть бути визначені іншими, більш об'єктивними методами) [38, с. 49];

б) *диференціальний метод* (складається в зіставленні одиничних показників якості оцінюваних виробів з відповідними показниками базового зразка. У той же час при диференціальному методі оцінки технічного рівня (якості) промислової продукції кількісно оцінюються окремі властивості виробу, що дозволяє приймати конкретні рішення з керування якістю даної продукції).

Таким чином, проблема забезпечення якості продукції є комплексною: науковою, технічною, економічною і соціальною, і у вирішенні її повинні приймати участь висококваліфіковані спеціалісти, які вільно володіють сучасними методами управління якістю, незалежно від того, в якому секторі вони працюють: державному чи приватному, на великих підприємствах чи в малому і середньому бізнесі, тому що загальні принципи організації і забезпечення високої якості продукції та послуг не залежать від розміру підприємства.

РОЗДІЛ 2
СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ
ТОВ «ТІС ПОЛІССЯ»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства

Компанія «ТІС» (ТОВ «Торговельно-інформаційний сервіс») – провідний український виробник оздоблювальних профілів. Основні напрямки діяльності ТОВ «ТІС Полісся» наведені на рисунку додатку Б.

В таблиці 2.1. наведено основні показники, які характеризують результати господарської діяльності досліджуваного підприємства за 3 останні роки.

Таблиця 2.1

Основні економічні показники господарської діяльності
ТОВ «ТІС Полісся»

Показники	Роки			2022 рік до 2020 року	
	2020	2021	2022	+, –	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	30195	37993	52095	+21900	172,5
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	25162	31661	42061	+16899	167,2
Валовий прибуток, тис. грн.	2582	2849	4796	+2214	185,7
Чистий прибуток, тис. грн.	230	242	965	+735	в 4,2 рази
Середньооблікова чисельність працівників, чол.	218	236	250	+32	114,7
Середньорічна вартість, тис. грн.:					
– необоротних активів;	3710	4580	6474	+2764	174,5
– оборотних активів	5405	5341	10028	+4623	185,5
Фондовіддача, грн.	8,13	8,29	8,04	-0,09	98,9
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	5,6	7,1	5,2	-0,4	x
Продуктивність праці, тис. грн.	138,5	160,9	208,4	+69,9	150,5
Рентабельність господарської (основної) діяльності, %	11,4	9,9	12,9	+1,5	x

Джерело: розраховано за даними річних звітів ТОВ «ТІС Полісся»

За 2020-2022 рр. в ТОВ «ТІС Полісся» в 1,7 рази зростає загальна виручка від реалізації продукції, на 2214 тис. грн. зріс валовий прибуток. Проте значні фінансові втрати (погашення банківського кредиту) не дозволили 2020 р. і 2021 р. закінчити із прибутками. Рентабельність основної діяльності зростає на 1,5 %.

Нині ТОВ «ТІС Полісся» – це велика компанія, що має власне виробництво погонажних ПВХ виробів, яке складається з двох виробничих цехів, 14 екструзійних ліній, ділянки термопластавтоматів, ділянки змішування, ремонтно-механічної майстерні, складу готової продукції і складу сировини. Чисельність виробничого персоналу складає 211 працівників. Загальна кількість працюючих на підприємстві 250 чоловік (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Склад і структура персоналу ТОВ «ТІС Полісся» підприємства за категоріями

Категорії персоналу	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р.	
	к-ть, осіб	пит. вага, %	к-ть, осіб	пит. вага, %	к-ть, осіб	пит. вага, %	%	пунктів стр-ри
Середньооблікова чисельність працівників, у т.ч.:	218	100,0	236	100,0	250	100,0	114,7	х
Керівники	12	5,5	14	5,9	17	6,8	141,7	+1,3
Спеціалісти та службовці	19	8,7	21	8,9	22	8,8	115,7	+0,1
Робітники, із них :	187	85,8	201	85,2	211	84,4	112,8	-1,4
– основні робітники	131	60,0	143	60,6	150	60,0	114,5	0,0
– допоміжні робітники	56	25,8	58	24,6	61	24,4	108,9	-1,4

Джерело: розраховано за даними річних звітів ТОВ «ТІС Полісся»

В планах ТОВ «ТІС Полісся» – введення нових потужностей, будівництво нових цехів, створення додаткових робочих місць та ще багато, багато іншого. Після введення в експлуатацію нового цеху, площа

якого майже дві тисячі квадратних метрів, кількість працюючих зросла до 250. Основна продукція товариства – це оздоблювальні профілі з дерева, металу та ПВХ. Це плінтуси, кути для керамічної плитки, кутники для плінтусів, наванний профіль. Підприємство виготовляє понад 12 млн. погонних метрів продукції. Вироби «ТІСу» експортуються до Молдови, Казахстану, Польщі та інших країн Європи, вони добре знайомі також і споживачам України. Продукцію, яку виробляє підприємство ТОВ «ТІС Полісся» можна побачити у будь-якому регіоні України і вона має великий попит при будівельно-оздоблювальних роботах.

Для аналізу фінансово-економічних результатів господарювання досліджуваного господарства слід розглянути склад і структуру операційних витрат та дослідити динаміку їх зміни (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Склад і структура операційних витрат в ТОВ «ТІС Полісся»

Елементи витрат	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р.		
	тис грн.	%	тис грн.	%	тис грн.	%	абсолютне, (+/-)	відносне значення, %	пункт. структури
Матеріальні затрати	18533	83,4	23032	80,2	29384	77,0	+10851	58,5	-6,4
Витрати на оплату праці	1701	7,7	2778	9,7	4040	10,6	+2339	137,5	+2,9
Відрахування на соціальні заходи	629	2,8	1124	3,9	1532	4,0	+903	143,6	+1,2
Амортизація	698	3,1	826	2,9	1296	3,4	+598	85,7	+0,3
Інші операційні витрати	674	3,0	946	3,3	1909	5,0	+1235	183,2	+2,0
Разом	22235	100	28706	100	38161	100,0	+15926	71,6	х

Джерело: розраховано за даними річних звітів ТОВ «ТІС Полісся»

Аналізуючи таблицю 2.3 можна зробити висновок, що на підприємстві в структурі операційних витрат переважають матеріальні витрати – 77,0% у 2022 р., позитивним є те, що за період 2020-2022 рр. на 2,9% зросла питома вага витрат, яка була виділена на оплату праці. В цілому за 2020-2022 рр. загальна сума витрат зросла на 15926,0 тис. грн., або на 71,6%, що

зумовлено збільшенням обсягів виробництва продукції, розширенням асортименту й номенклатури виробів, а також підвищенням цін на матеріально-технічні ресурси (електоенергія, паливо -мастильні матеріали, водо- й газо- постачання тощо).

В таблиці 2.4 розглянемо показники ліквідності балансу досліджуваного товариства, порівняємо їх з нормативними та проаналізуємо динаміку за останні 3 роки .

Таблиця 2.4

Показники ліквідності ТОВ «ТІС Полісся»

Показник	норма- тив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020р ., (+,-)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0	0,03	0,08	0,00	-0,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,5	0,42	0,09	0,33	-0,09
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,5-0,7	0,88	0,38	0,73	-0,15
Коефіцієнт покриття	>1	1,70	1,00	0,99	-0,71
Величина власного оборотного капіталу, тис . грн.	>	2229,00	-17,00	-80,00	x
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,70	0,00	-0,01	x
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,2-0,6	0,58	0,00	-0,01	x
Коефіцієнт маневреності грошових коштів	0,2-0,6	0,02	0,09	0,00	-0,02
Частка оборотних коштів у активах	За планом	0,59	0,54	0,61	+0,02
Частка запасів в оборотних активах	>0,5	0,75	0,91	0,57	-0,18
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	0,5	0,55	0,00	-0,01	x
Співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	<0,5	0,03	0,00	0,00	-0,03

Джерело: розраховано за даними річних звітів ТОВ «ТІС Полісся»

Характеризуючи дану таблицю, можна сказати, що використання обігових коштів в досліджуваному підприємстві неефективне. Про це свідчить низький коефіцієнт абсолютної ліквідності, який становить у 2022 р. –0, якщо у 2021 р . він складав 0,08. В підприємстві спостерігається негативне явище: різке зниження на 0,59 коефіцієнта маневреності власного

оборотного капіталу – з 0,58 у 2020 р. до -0,01 – у 2022 р., слід зазначити, що цей показник знаходиться нижче нормативного. Це означає те, що мобілізувавши всі оборотні засоби на звітну дату, підприємство не зможе повністю покрити платіжні зобов'язання. В ТОВ «ТІС Полісся» сталою залишається питома вага оборотних засобів у структурі активів – 59-61 %. Співвідношення між обсягами власних і позикових фінансових ресурсів характеризує один із найважливіших напрямів оцінки фінансової стійкості підприємств.

Показники економічної ефективності відображають рівень і темпи розвитку підприємства. Загальна ефективність виробничої (операційної) діяльності за досліджуваний період залишається досить високою, підприємство протягом 2020-2022 рр. отримує стабільний прибуток від операційної діяльності. Проте, значні фінансові витрати (необхідність погашення банківського кредиту, як було зазначено вище) у 2020 і 2021 р. не дозволили закінчити рік із чистим прибутком (таблиця додатку Б).

У 2022 р. після покриття всіх фінансових зобов'язань товариство отримало 965 тис. грн. чистого прибутку. При цьому рентабельність основної (операційної) діяльності у 2022 р. склала 4,07 %, що на 0,15 % вище рівня 2020 р., що свідчить про перспективи зростання якості продукції, її конкурентоспроможності та подальшого ефективного розвитку підприємства.

2.2. Оцінка якості продукції ТОВ «ТІС Полісся» та існуючої системи управління рівнем якості

Для поліпшення якості продукції й збільшення її конкурентоспроможності в 2018 р. в ТОВ «ТІС Полісся» створений відділ контролю якості продукції (ВКЯ), який здійснює контроль на усіх етапах виробництва. Спеціалісти відділу контролю якості проводять комплекс

заходів направлений на контроль виробничих процесів, починаючи від ділянки змішування сировини і закінчуючи відвантаженням готової продукції. Виробництво в ТОВ здійснюється згідно Національного стандарту України «Будівельні матеріали. Вироби полівінілхлоридні погонажні» (ДСТУ Б В.2.7-146:2008), який введений в дію 1.01.2008 р. В ТОВ «ТІС Полісся» вироби виготовляються різних кольорів із глянцевою, матовою, гладкою, рифленою або тисненою поверхнею. Зовнішній вигляд (якість лицьових поверхонь, глянець) колір та фактура (шорсткість або тиснення) лицьової поверхні виробів повинні відповідати зразку -еталону, затвердженому у встановленому порядку. Окрайки та торці не повинні мати місцевих скривлень, надривів та щербин. Забарвлені вироби повинні бути кольоровостійкими. За фізико-механічними показниками вироби для внутрішнього застосування повинні відповідати нормам, які наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Основні вимоги до якості продукції ТОВ «ТІС Полісся»
(вироби для внутрішнього застосування)

Найменування показника	Норма для виробів виду			Метод контролювання
	М (м'які)	НЖ (напівжорсткі)	Ж (жорсткі)	
Абсолютна деформація при вдавлюванні, мм	1,1-1,5	0,3-1,0	Не більше 0,20	Згідно з ДСТУ Б В.2.7 -146:2008
Зміна лінійних розмірів під час нагрівання, % не більше	2,0	2,0	2,0	-//-
Міцність при розтягуванні МПа, не менше	10,0	20,0	30,0	-//-
Стіранність, мкм, не більше*	Не нормується	120	Не нормується	-//-
Стійкість до удару за $T = (23 \pm 2)^\circ\text{C}$	Не нормується	Не допускається руйнування більше 10% випробовуваних зразків		-//-
Гнучкість	На виробі не повинні з'являтися тріщини, розриви, зломи, вм'ятини та ін. дефекти		Не нормується	-//-

* – тільки для виробів, які піддаються тертю (дверні пороги, накладки на проступи тощо).

Джерело: власні дослідження

На не лицьових поверхнях виробів допускаються незначні дефекти:

смуги, ризику тощо. Слід зазначити, що відділ контролю якості ТОВ «ТІС Полісся» ретельно слідкує за дотриманням даного стандарту. Для виробів, які використовуються для зовнішнього застосування розроблено ще ряд додаткових вимог, які наведені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Додаткові вимоги до якості продукції ТОВ «ТІС Полісся»
(вироби для зовнішнього застосування)

Найменування показника	Норма для виробів виду			Метод контролювання
	М (м'які)	НЖ (напівжорсткі)	Ж (жорсткі)	
Морозостійкість, зменшення міцності при розтягу після п'яти циклів заморожування та відтавання, % не більше	20	20	20	Згідно з ДСТУ Б В.2.7-146:2008
Довговічність, років*	10	10	10	-//-
Температура ламкості (морозостійкість), °С	-	-	Мінус 20 °С	-//-

* – вимоги є обов'язковими з 1.01.2022 р.

Джерело : власні дослідження

Сировина, матеріали та композиції, що застосовуються для виготовлення виробів ТОВ «ТІС Полісся» повинні відповідати вимогам чинних нормативних документів, технічних свідоцтв і контрактів на постачання та мати висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, викиданий центральним органом виконавчої влади в сфері охорони здоров'я України, та документ про якість. Вся сировина, матеріали та композиції проходять в ТОВ «ТІС Полісся» вхідний контроль згідно з ГОСТ 24297, відповідають вимогам нормативних документів та підтверджені сертифікатами підприємств-постачальників.

Особливі вимоги ставляться до якості продукції товариства, яка вже готова для реалізації. При цьому окремо встановлені вимоги до маркування та пакування виробів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Основні вимоги до якості маркування та пакування готової продукції ТОВ «ТІС Полісся»

Маркування		Пакування	
1.	Транспортне маркування здійснюється згідно з ГОСТ 14192 з нанесенням попереджувального напису «НЕ КИДАТИ». Ярлик з транспортним маркуванням укладається або приклеюється до кожної транспортної одиниці.	1.	Вироби у мірних відрізках пакують у термоусадкову плівку згідно з ГОС 25951, рукавну полімерну плівку згідно з ГОСТ 10354, гофротару згідно з чинною документацією, або іншу тару, що забезпечує зберігання продукції.
2.	Маркування, яке характеризує продукцію повинно містити: - найменування підприємства виготовлювача, його товарний знак і адресу; - умовне позначення партії; - номер партії; - дату виготовлення (місяць, рік); - масу нетто і брутто, загальну довжину; - умови зберігання; - гарантійний термін зберігання.	2.	2.1. В один пакет допускається упаковувати вироби тільки одного типу, кольору та однакової довжини. 2.2. Маса пакета повинна бути не більше 32 кг. 2.3. При формуванні пакета для скріплення повинні застосовуватись одноразові засоби скріплення згідно з ГОСТ 21650, які виготовлені з металевих або полімерних стрічок. 2.3. За узгодженням зі споживачем пакети виробів можуть додатково упаковуватись в дерев'яну решітчасту тару згідно з ГОСТ 12082.
3.	Маркування повинно здійснюватись українською мовою. При постачанні на експорт – відповідно до договору (контракту).	3.	Вимоги до пакування при постачанні на експорт – відповідно до договору (контракту).

Джерело : власні дослідження

Як зазначалось вище, розробку заходів щодо удосконалення методів контролю якості виготовлення продукції, впровадження прогресивних методів контролю, виявлення причин і винуватців браку в ТОВ «ТІС Полісся» здійснює *відділ контролю якості (ВКЯ)*. ВКЯ ТОВ «ТІС Полісся» виконує такі завдання як регулювання відносин із замовниками, регулювання якості виробів, що випускаються, координація робіт всіх відділів, виробничих ділянок підприємства, що направлена на забезпечення стабільного високого рівня якості продукції підприємства. ВКЯ контролює якість сировини, напівфабрикатів по всьому виробничому циклу, а також здійснює контроль якості готової продукції.

До функцій ВКЯ відноситься контроль за дотриманням технологічної

дисципліни , за відповідністю продукції вимогам інструкційно-технологічних карт , технічним описам моделей; контроль за відповідністю методів обробки вимогам нормативно-технічної документації; кінцевий контроль готової продукції. Структура управління якістю продукції показана на рис.2.1.

Рис. 2.1 . Структура управління якістю продукції ТОВ «ТІС Полісся »

Джерело: власні дослідження

Отже, ефективність функціонування ВКЯ ТОВ «ТІС Полісся» в значній мірі визначається складом стандартів, що в неї входять, тому робота по розробці та впровадженню нових стандартів має дуже важливе значення. Основним джерелом формування номенклатури стандартів є аналіз якості продукції та технології її виготовлення. Після проведення цього аналізу на основі принципів наукової організації праці з урахуванням досягнень науки, техніки та передового досвіду розробляють чітку послідовність виконання кожного виду робіт .

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ТІС ПОЛІССЯ»

3.1. Реорганізація структури управління якістю на ТОВ «ТІС Полісся»

Політика в області якості визначає відповідальність вищого керівництва за якість продукції, що випускається і являється рівноправною і погодженою частиною загальної політики і стратегії організації. Політика в області якості спрямована на:

1. Споживача і виконання його вимог
2. Реалізацію процесного і системного підходу в СМЯ (система менеджменту якості)
3. Встановлення і підтримка взаємовигідних відносин з постачальниками і підрядчиками

Пропонуємо створити наступну схему управління якістю продукції на ТОВ «ТІС Полісся» на схемі (рис. 3.1).

Розподілення функцій і задач управління якістю. По кожній функції встановлені конкретні цілі, визначена посадова особа яка відповідає за її досягнення, вказані стандарти підприємства, що регламентують виконання функції, і визначені всі підрозділи (посадові особи), для яких стандарт є обов'язковим. Контроль досягнення цілей і задач підприємства в галузі якості продукції і ефективного використання ресурсів здійснюватиметься генеральним директором підприємства.

В разі необхідності генеральний директор організуватиме комісію по проведенню аналізу причин, які заважають досягненню поставлених цілей і задач, а також розробку і виконання з удосконалення системи.

Також до функцій КСУЯП відносяться здійснення правового забезпечення; технологічної підготовки виробництва; організації матеріально-технічного забезпечення; раціонального використання трудових ресурсів.

Організаційно-технічною основою системи є стандарти всіх категорій

і „Комплексний план науково-технічного прогресу, підвищення ефективності виробництва і соціально-економічного розвитку колективу”. Контроль за дотриманням вимог КСУЯП, а також наявність необхідних умов для їх дотримання здійснюватиметься керівниками підрозділів. Розробку заходів щодо удосконалення методів контролю якості виготовлення продукції, впровадження прогресивних методів контролю, виявлення причин і винуватців браку здійснює відділ технічного контролю.

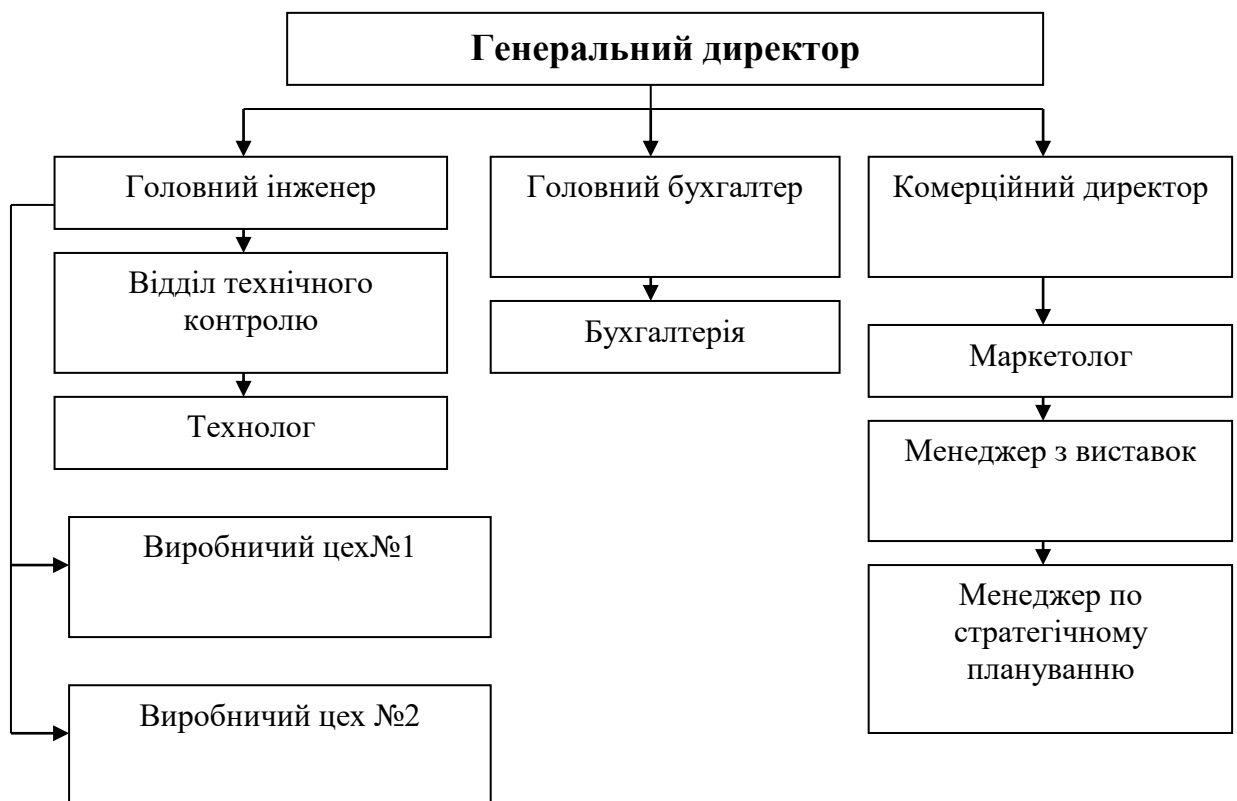

Рис. 3.1 Удосконалена структура управління якістю ТОВ «ТІС Полісся»

Джерело: власні дослідження

Запропонована структура управління якістю продукції показана на рисунку 3.2.

Начальник відділу технологічного контролю

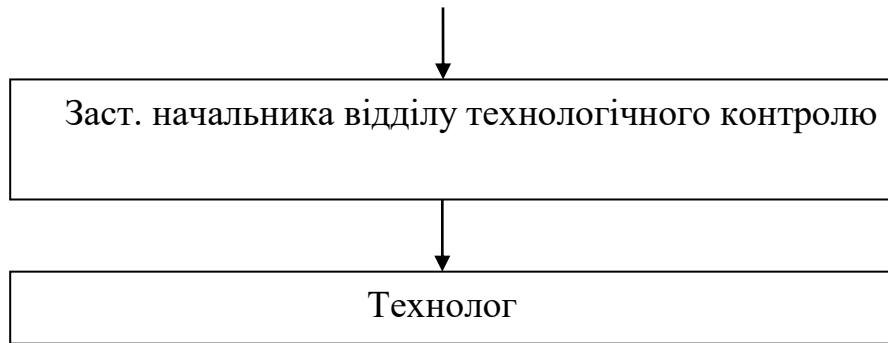

Рис. 3.2 . Запропонована структура управління якістю продукції в ТОВ «ТІС Полісся»

Джерело: власні дослідження

Відділ технічного контролю очолює начальник ВТК (відділ технічного контролю), що підпорядковується головному інженеру. Начальник ВТК повинен здійснювати повсякденний контроль за роботою всіх відділів та цехів з забезпечення якості продукції; інформувати керівництво підприємства і цехів про всі випадки пред'явлення до прийоми ВТК недоброякісної продукції, дефектів порушень технологічної дисципліни і недоліків в організації виробництва, вимагаючи проведення заходів з їх усунення. Начальник ВТК проводить розбір рекламаций на продукцію підприємства, встановлює причини випуску недоброякісної продукції.

Технолог зобов'язаний здійснювати постійний контроль за якістю продукції, що випускається в технологічних процесах; здійснювати класифікацію дефектів, давати оцінку якості на даній ділянці. Технолог має право призупиняти виготовлення продукції, яка не відповідає нормативно-технічній документації, і відразу інформувати про це начальника ВТК тощо.

Отже, виконання вимог до якості виробів неможливе без проведення суворого контролю конструктивних і технологічних параметрів виробів. На нашу думку, в питаннях вирішення проблеми забезпечення необхідної якості продукції ТОВ «ТІС Полісся» буде відігравати створення необхідної системи управління маркетингу на підприємстві.

3.2. Напрями удосконалення системи управління якістю продукції в умовах ТОВ «ТІС Полісся»

Підвищення якості продукції, оволодіння сучасними методами його забезпечення є необхідним і визначальним фактором стратегічного розвитку ТОВ «ТІС Полісся», підвищення його конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості. І щоб досягти тут відчутних результатів, потрібна консолідація зусиль усіх: самого підприємства, науково-технічної громадськості, органів державної влади й засобів масової інформації.

Управління якістю продукції і ефективне використання ресурсів в ТОВ «ТІС Полісся» буде здійснюватися на основі реалізації наступних функцій: прогнозування технічного рівня продукції і розвитку підприємства; планування підвищення якості продукції і ефективності виробництва; нормування і організація розробки нової продукції на виробництві; забезпечення стабільності запланованого рівня якості продукції при її розробці, виготовленні, зберіганні, збуті та експлуатації; організація метрологічного забезпечення; контроль якості та випробування.

Система заходів по впровадженню системи якості передбачає певну сукупність дій, яка дозволить підвищити ефективність виробничого процесу в ТОВ «ТІС Полісся» та поліпшити якість продукції що випускається (табл. 3.1). Політика ТОВ «ТІС Полісся» в області якості складається з наступних основних частин: основна мета підприємства в сфері якості; зобов'язання підприємства в сфері якості (в даний час); зобов'язання підприємства в сфері якості (плани на майбутнє); діяльність, що забезпечує реалізацію зобов'язань підприємства в сфері якості (в даний час); діяльність, що забезпечує реалізацію зобов'язань підприємства в сфері якості (плани на майбутнє); відповідальність за реалізацію політики.

Таблиця 3.1

Етапи впровадження системи управління якістю в ТОВ «ТІС Полісся»

Етап	Зміст етапу	Тривалість етапу
I	Проведення аудиту діючої системи менеджменту Створення Координаційної ради, робочої групи за участю представників керівництва, персоналу споживачів Опитування персоналу та споживачів Аналіз анкетних даних та розробка проекту політики Розробка настанови з якості	3 місяці
II	Створення методик Розробка показників результативності дії системи Розробка механізму моніторингу даних показників	4 місяці
III	Розробка робочих інструкцій Створення бланків протоколів якості продукції	2-3 місяці
IV	Дослідне впровадження системи Проведення внутрішніх аудитів Виконання коректуючи дій Підготовка до сертифікації готових виробів	3 -4 місяці

Джерело: власні дослідження

Соціально-економічна ефективність підвищення рівня якості продукції, що виробляється ТОВ «ТІС Полісся», полягає передусім в наступному :

- високоякісна й продукція завжди повніше та ліпше задовольняє суспільно-соціальні потреби в ній;
- підвищення якості продукції є специфічною формою виявлення закону економії робочого часу: загальна сума витрат суспільної праці на виготовлення й використання продукції більш високої якості, навіть якщо досягнення такої зв'язане з додатковими витратами, істотно зменшується;
- конкурентоспроможна продукція забезпечує постійну фінансову стійкість підприємства, а також одержання нею максимально можливого прибутку;
- багатоаспектний вплив підвищення якості та, як наслідок, конкурентоспроможності продукції не тільки на виробництво та ефективність господарювання, а й на імідж і конкурентоспроможність

підприємства в цілому, що зображено на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Вплив підвищення якості продукції на ефективність виробництва та імідж ТОВ «ТІС Полісся»

Джерело: власні дослідження

Сукупність найважливіших конкретних способів (чинників) підвищення якості продукції ТОВ «ТІС Полісся», зображено на рисунку 3.4. За змістом і спрямуванням їх можна об'єднати в чотири взаємозв'язані групи: технічні, організаційні, економічні та соціальні.

Про перспективну тенденцію, ступінь стійкості, наявність фінансових резервів, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності підприємства можна судити за показником норми прибутку, тобто відношення величини чистого прибутку до суми витрат. Одним із основних видів продукції, що випускає ТОВ «ТІС Полісся», є кутники для плитки. В середньому за 2020-2022 рр. середня виручка (доход) від реалізації яких

склала 427,3 тис. грн., норма прибутку у 2022 сягає 0,43 (43%) – дані таблиці 3.2.

**Рис. 3.4. Система чинників підвищення якості продукції
ТОВ «ТІС Полісся»**

Джерело : власні дослідження

Для визначення граничного обсягу витрат на майбутній рік доцільно зробити перестановку у формулі норми прибутку:

$$CC = \frac{V}{НП_c} = \frac{80,8}{0,40} = 200,5 \text{ тис. грн.} \quad (3.1)$$

де $НП_c$ – середня норма прибутку по галузі;

V – обсяг чистого доходу (прибутку), тис . грн.;

CC – сума затрат, тис. грн.

Таблиця 3.2

**Основні показники виробництва кутників для плитки по цеху №
1 ТОВ «ТІС Полісся » в 2020-2022 рр.**

№ п/п	Показник	Умовне позначення	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1.	Обсяг продажів, тис .грн.	<i>OP</i>	364,4	431,0	486,5
2 .	Витрати на виробництво, тис. грн., всього, в т.ч.:	<i>CC</i>	180,3	190,9	200,5
2.1.	Змінні витрати	<i>VC</i>	120,2	130,27	130,65
2 .2	Постійні (фіксовані)	<i>FC</i>	60,1	60,63	60,85
3.	Чистий прибуток, тис . грн.	<i>V</i>	11,65	10,99	80,8
4.	Норма прибутку	<i>НП</i>	0,09	0,05	0,43

Джерело: власні дослідження

Перспективний обсяг товарообігу ТОВ «ТІС Полісся» при цьому складе:

$$S_n = V + CC = 200,5 + 80,8 = 281,3 \text{ тис. грн.} \quad (3.2)$$

На наступному етапі доцільно визначити умовний обсяг змінних витрат за формулою:

$$VC_y = CC - FC = 200,5 - 60,85 = 139,65 \text{ тис. грн.} \quad (3.3)$$

де VC_y – умовний обсяг змінних витрат, тис . грн.;

CC – повні (загальні) витрати, тис. грн .;

FC – фіксовані (постійні) витрати, тис. грн.

Оскільки ТОВ «ТІС Полісся» прагне до підвищення ефективності в майбутньому, змінні витрати щодо обсягу реалізації повинні бути в перспективі не вищі від їх рівня 2022 р., що складе:

$$V_{VC} = \frac{VC}{OP} = \frac{130,65}{486,5} = 0,26 \quad (3.4)$$

де VC – змінні затрати, тис. грн .;

OP – обсяг продажу, тис. грн.

Майбутні затрати відповідно до цього складуть:

$$VC_n = S_n \times V_{VC} = 281,3 \times 0,26 = 73,138 \text{ тис. грн.} \quad (3.5)$$

Отримана величина майбутніх затрат може вважатись номінальною. Отже, резерв перспективних затрат (R), який створений за рахунок доведення норми прибутку з 0,43 до середнього значення серед конкурентів – 0,35 визначається як різниця між умовними і номінальними змінними

затратами, розрахованими на перспективу :

$$R = VC_y - VC_n = 139,65 - 73,138 = 66,512 \text{ тис. грн.} \quad (3.6)$$

де VC_y – умовні змінні затрати, тис. грн.;

VC_n – номінальні змінні затрати, тис. грн.

Далі доцільно визначити яка умовно-натуральна кількість реалізованих виробів (Q_y) при нормі прибутку, що дорівнює середній нормі:

$$Q_y = \frac{S_n}{P} = \frac{281,3}{30,5} = 9,2 \text{ тис. упаковок виробів} \quad (3.7)$$

де S_n – перспективний обсяг реалізації, тис. грн.;

P – ціна за одиницю товару, грн.

За даних умов можна підрахувати резерв можливого зниження ціни реалізації 1 упаковки кутників для плитки, у межах якого можна також збільшити затрати на підвищення якості продукції або надання додаткових послуг (наприклад доставка , чи розвантаження) при збереженні колишньої ціни:

$$AR = \frac{R}{Q_y} = \frac{66,512}{9,2} = 7,23 \text{ грн.} \quad (3.8)$$

Гранично допустима по нижній межі перспективна ціна за одиницю продукції колишньої якості складе:

$$P_n - P - AR = 30,5 - 7,23 = 23,27 \text{ грн.} \quad (3.9)$$

При такій ціні обсяг продажів кутників для плитки в Цеху № 1 ТОВ «ТІС Полісся» має бути збільшений і складе величину не меншу, ніж:

$$Q_n = \frac{S_n}{P_n} = \frac{281,3}{23,27} = 12,09 \text{ тис. упаковок} \quad (3.10)$$

Вище наведені розрахунки перевіряються за допомогою формули:

$$S_n = V + FC + VC_n + R$$

$$281,3 = 80,8 + 60,85 + 73,138 + 66,512 \quad (3.11)$$

Значення вище наведених показників зведені в таблиці 3.3 .

Таблиця 3.3

Розрахунок перспективних показників виробництва та покращання якості кутників для плитки по виробничому цеху № 1 ТОВ «ТІС Полісся», 2023 р.

№ п/п	Найменування показника	Формула для розрахунку	Значення показника
1.	Граничний обсяг затрат на виробництво, тис. грн.	$CC = \frac{V}{HП_c}$	200,5
2.	Перспективний обсяг товарообігу, тис. грн.	$S_n = V + CC$	281,3
3.	Умовний обсяг змінних затрат, тис. грн.	$VC_y = CC - FC$	139,65
4.	Номінальна величина майбутніх витрат, тис. грн.	$VC_n = S_n \times V_{VC}$	73,138
5.	Резерв перспективних витрат, які підприємство може використати на підвищення якості продукції	$R = VC_y - VC_n$	66,512
6.	Умовно-натуральна кількість реалізованої продукції, тис. упаковок	$Q_y = \frac{S_n}{P}$	9,2
7.	Резерв можливого зниження середньої ціни реалізації, грн.	$AR = \frac{R}{Q_y}$	7,23
8.	Мінімальна ціна за одиницю продукції, грн..	$P_n - P - AR$	23,27
9.	Перспективний обсяг реалізації кутиків для плитки, тис. упаковок	$Q_n = \frac{S_n}{P_n}$	12,09

Джерело: власні дослідження

Отже, проведені розрахунки дозволяють визначити обсяг продажу й інших видів будівельних матеріалів, виробництво яких здійснює ТОВ «ГІС Полісся» на перспективу. При цьому необхідно врахувати середню норму прибутку по галузі. Аналіз норми прибутку зручний і тим, що може проводитись в умовах наростання інфляційних процесів. При його здійсненні немає необхідності враховувати можливе збільшення обсягу продажів під впливом цього фактора і існує реальна можливість визначення суми коштів, яка може бути спрямована на покращання якості продукції.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В кваліфікаційній роботі узагальнено теоретико-методичні аспекти

дослідження системи управління якістю продукції та обґрунтовано практичні пропозиції щодо покращення якості продукції ТОВ «ТІС Полісся». За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Визначено, що умовах розвитку міжнародної торгівлі і споріднених їй видів діяльності, усіх окремих підприємств та галузей економіки України на зовнішньому і внутрішньому ринках повністю залежить від того, наскільки їх продукція або послуги відповідають стандартам якості. Тому, проблема забезпечення і підвищення якості продукції актуальною для всіх товаровиробників.

2. Аналіз результатів операційної та фінансової діяльності ТОВ «ТІС Полісся» свідчить про те, що загальна ефективність виробничої (операційної) діяльності за досліджуваний період залишається досить високою, підприємство протягом 2020-2022 рр. отримує стабільний прибуток від операційної діяльності. Проте, значні фінансові витрати у 2020 і 2021 р. не дозволили закінчити рік із чистим прибутком. У 2022 р. після покриття всіх фінансових зобов'язань, товариство отримало 965 тис. грн. чистого прибутку. При цьому рентабельність основної (операційної) діяльності у 2022 р. склала 4,07 %, що на 0,15 % вище рівня 2020 р.

3. З метою контролю за якістю продукції під час технологічного процесу її виробництва та підготовки до реалізації в 2018 р. в ТОВ «ТІС Полісся» створений відділ контролю якості продукції (ВКЯ), який здійснює контроль на усіх етапах виробництва. Спеціалісти відділу контролю якості проводять комплекс заходів направлених на контроль виробничих процесів, починаючи від ділянки змішування сировини і закінчуючи відвантаженням готової продукції.

4. Визначено, що на досліджуваному підприємстві ефективна система управління якістю відсутня. Доцільним вбачається впровадження на виробництві системи управління якістю згідно з вимогами гармонізованого державного стандарту України ДСТУ ISO 9001, яка базується на наступних

принципах: управління якістю продукції і ефективним використанням ресурсів на всіх етапах життєвого циклу продукції та на всіх рівнях управління підприємством; комплексність (одночасна реалізація взаємопов'язаних технічних, організаційних, економічних, соціальних та ідеологічних заходів при управлінні якістю продукції і ефективного використання ресурсів з обов'язковим забезпеченням охорони навколишнього середовища).

5. Проведені розрахунки перспективних показників виробництва та покращання якості кутників для плитки по виробничому цеху № 1 ТОВ «ТІС Полісся» дозволяють визначити обсяг продажу й інших видів будівельних матеріалів, виробництво яких здійснює досліджуване товариство. При цьому необхідно врахувати середню норму прибутку по галузі. Аналіз норми прибутку зручний і тим, що може проводитись в умовах наростання інфляційних процесів. При його здійсненні немає необхідності враховувати можливе збільшення обсягу продажів під впливом цього фактора і існує реальна можливість визначення суми коштів, яка може бути спрямована на покращання якості продукції.

6. Доведено, що система управління якістю продукції ТОВ «ТІС Полісся» має представляти собою регламентований стандартами підприємства порядок регулювання виробничих процесів, що направлений на забезпечення необхідного рівня якості продукції при її розробці, виготовленні та експлуатації. Вона повинна стати невід'ємною частиною системи управління виробництвом, оскільки призначена для посилення впливу механізму управління на підвищення якості роботи та ефективність виробництва за рахунок концентрації зусиль на найбільш важливих на даний час ключових трудових процесах та виробничих функціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонець Ю.О. Системний підхід до управління якістю – фундамент перспективного розвитку підприємства Актуальні проблеми економіки. 2014. №10. С.37-45.
2. Бичківський Р. Управління якістю: навч. посіб. Л., ДУ «Львівська політехніка», 2010. 239 с.
3. Валявський С.М. Управління якістю продукції на підприємстві в умовах входження України в ЄС. URL: Ефективна економіка www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/132.pdf. (дата звернення: 19.04.2020)
4. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. [за ред. В.О. Василенко]. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 440 с.
5. Гандзюк М.П. Основи охорони праці: підруч. К.: Каравела, 2018. 384 с.
6. Гольцев Д.Г. Розрахунок результативності системи управління якістю на підприємстві. URL: <http://gisap.eu/ru/rozrakhunokrezultativnostisistemi-upravlinnya-yakisty-na-pidpriemstvi> (дата звернення: 16.04.2020)
7. Гриньова В.М. Організація виробництва: навч. посіб. [Електронний ресурс]. URL: http://pidruchniki.ws/18540516/ekonomika/organizatsiynovirobniche_zabezpechennya_yakosti_konkurentospromozhnosti_produktsiyi.
8. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посібник для студ. Вузів. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 381 с.
9. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навчальний посібник. К.: Професіонал, 2015. 269 с.
10. Економічна енциклопедія: у трьох томах. [ред. С.В. Мочерний]. К.: Видавничий центр «Академія», 2011. 864 с.
11. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2017. 344 с.
12. Карначева Т.Г. Оценка затрат на качество продукции.

Автоматизация и современные технологии. 2016. №6. С. 15-16.

13. Кахович Ю. О., Янко К. С. Контроль якості продукції підприємства в умовах сучасної економіки. Науковий вісник НГУ. 2011. № 1. С. 123-127.

14. Конкуренентоспроможність: країна, регіон, підприємство. [за ред. Ю.В. Полунєєва]. Рада конкурентоспроможності України, Центр стратегій конкурентоспроможності (МІМ-Київ). К.: ЛАТ&К, 2016. 175 с.

15. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. 2-е вид., стереотипне – К.: «Знання», 2015. 378 с.

16. Кузьміна М.М. Господарсько-правове забезпечення якості продукції. Автореф. дис. канд. юрид. наук. Харків, 2020. 15 с.

17. Курочкін А.С. Операційний менеджмент: навч. Підручник. [Електронний ресурс]. URL: <http://library.if.ua/book/145/9629.html>.

18. Куць В. Методи оцінювання рівня якості продукції. URL: <http://www.vuzlib.su/articles/5818>

19. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз підприємств: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2015. 365 с.

20. Осадчук О. П. Якість продукції як об'єкт управління. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 4. С. 144–147.

21. Осовська Г.В. Основи менеджменту: підруч. [вид. 3-є, перероб. і допов.]. К., «Кондор», 2016. 664 с.

22. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: підруч. К.: КНЕУ, 2012. 422 с.

23. Панна А.О. Якість продукції як економічна категорія та об'єктивна необхідність її підвищення. [Електронний ресурс]. URL: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2020/Economics/53013.doc.htm.

24. Пархоменко М.М. Щодо визначення поняття якості продукції. [Електронний ресурс]. URL: http://www.hozpravo.com.ua/conferences/arhiv/uchastnik.php?ELEMENT_ID=401&ID=427

25. Петрович Й.М. Економіка підприємства: підруч. [за заг. ред. Й.М.

Петровича]. 2-ге вид., виправл. Львів: «Магнолія плюс», видавець СПД ФО В.М. Піча. 2016. 580 с.

26. Салухіна Н.Г., Язвінська О. М. Стандартизація та сертифікація товарів та послуг: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 426 с.

27. Система якості відповідно до норм міжнародних стандартів ISO 9000 [Електронний ресурс]. 2011. URL: http://toplutsk.com/articles-article_379.html

28. Про стандартизацію: закон України від 17.05.2001 р. // [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

29. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 рр.) Нац. Ін.-т стратег. досліджень. К.: ІОЦ Держкомстату України, 2014. 416 с.

30. Стратегія розвитку України «Україна 2021-2030». [Електронний ресурс]. URL: <http://www.niss.gov.ua/book/journal/Ukr2021.htm>.

31. Управління якістю та сертифікацією продукції: конспект. Суми: Вид-во СумДУ, 2018. 79 с.

32. Управління якістю. [За ред. Захожай В. Б., Салухіна Н. Г., Язвінська О. М., Чорний А. Ю].: Навч. посібн. К. Видавничий дім «Персонал», 2011. 936 с.

33. Уткіна Ю.М. Теоретичні основи впровадження ефективної системи менеджменту якості на підприємствах. Вісник економіки транспорту і промисловості. Харків : УкрДАЗТ, 2018. Вип. 34. С. 329–332.

34. Фейгенбаум. А. Контроль якості продукції: навч. посіб. К.: Діло, 2015. 318 с.

35. Харченко Т.Б. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства як засіб ринкового реформування. Актуальні проблеми економіки. 2013. №2. С. 70-75.

36. Цаль-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз: підруч. К.: Кондор, 2017. 214 с.

37. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх

значення для України. К.: Логос, 2013.–631 с.

38. Хотинь Л. В. Якість продукції: економічна сутність та складові. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2013. Вип. 1. С. 48–51.

39. Шаповал М.І. Менеджмент якості: підручник. Київ: ТОВ «Знання», 2016. 475 с.

40. Швець В.Е. «Менеджмент качества» в системе современного менеджмента. Стандарты и качество. 2017. №6. С. 48-56.

41. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: підруч. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2014. 699 с.

Основні характеристики показників якості продукції, залежно від її властивостей

Групи показників	Зміст та основні характеристики
1	2
<p>Показники призначення, які складаються з підгруп:</p>	<p>Група показників призначення характеризує ступінь відповідності виробу його цільовому призначенню, а також властивості, що визначають основні функції, для виконання яких виріб призначений; вони визначають сферу застосування даного виробу.</p>
- <i>класифікаційні</i>	- характеризують належність даної продукції до відповідної класифікаційної групи, оскільки будь-яка сукупність однорідної продукції має свою класифікацію.
- <i>функціональні</i>	- показники характеризують корисний ефект від експлуатації або вживання продукції, а також прогресивність технічних рішень, які були реалізовані в даній продукції. До функціональних показників можна віднести: питому потужність, продуктивність машин, точність виконання операцій та інші.
- <i>конструктивні</i>	- показники характеризують основні проектно-конструкторські рішення, зручність монтажу та установки, можливість агрегування та взаємозамінності продукції. До конструктивних показників відносять: коефіцієнт блочності, рівень механізації та автоматизації роботи виробу, питомі розміри та інші.
- <i>показники складу та структури</i>	- характеризують в оброблених матеріалах кількість домішок хімічних елементів та структурний стан цих матеріалів. До показників складу матеріалу можна віднести відсотковий вміст компонентів.
<p>Показники надійності, які включають:</p>	<p>Надійність – це властивість виробу зберігати в установлених часом межах значення всіх параметрів, що характеризують здатність виробу виконувати відповідні функції в заданих режимах і умовах використання, технічного обслуговування, ремонтів, зберігання, транспортування і інших дій.</p>
- <i>безвідмовність</i>	- властивість виробу безупинно зберігати працездатність протягом заданого часу або наробітку в певних умовах.
- <i>довговічність</i>	- властивість виробу зберігати в часі працездатність, із необхідними перервами для технічного обслуговування і ремонту, до його граничного стану, застереженого технічною документацією.
- <i>ремонтно-придатність</i>	- властивість виробу, що полягає в його пристосованості до підтримки і відновлення працездатного стану шляхом виявлення та усунення дефекту й несправності технічною діагностикою, обслуговуванням або ремонтом.
- <i>збереженість</i>	- властивість виробів безупинно зберігати значення встановлених показників його якості в заданих межах протягом тривалого зберігання і транспортування.
<p>Показники технологічності</p>	<p>Характеризують властивості виробів, що спричиняють оптимальний розподіл витрат матеріалів, коштів, праці й часу під час підготовки виробництва й виготовлення, а також під час експлуатації, ремонтів та утилізації.</p>

1	2
Ергономічні показники	характеризують машину в системі "людина-машина" і враховують її пристосованість до антропометричних, біомеханічних, фізіологічних і психологічних властивостей людини, що проявляється у виробничих процесах.
Естетичні показники	характеризують інформаційну виразність, раціональність форми, цілісність композиції, досконалість виробничого виконання й стабільність товарного вигляду виробу. Відповідність виробу вимогам технічної естетики характеризується такими показниками: інформаційною виразністю, раціональністю форми, цілісністю композиції, досконалістю виготовлення, стабільністю товарного вигляду.

Джерело: складено на підставі [32, с.68-70]

Додаток Б

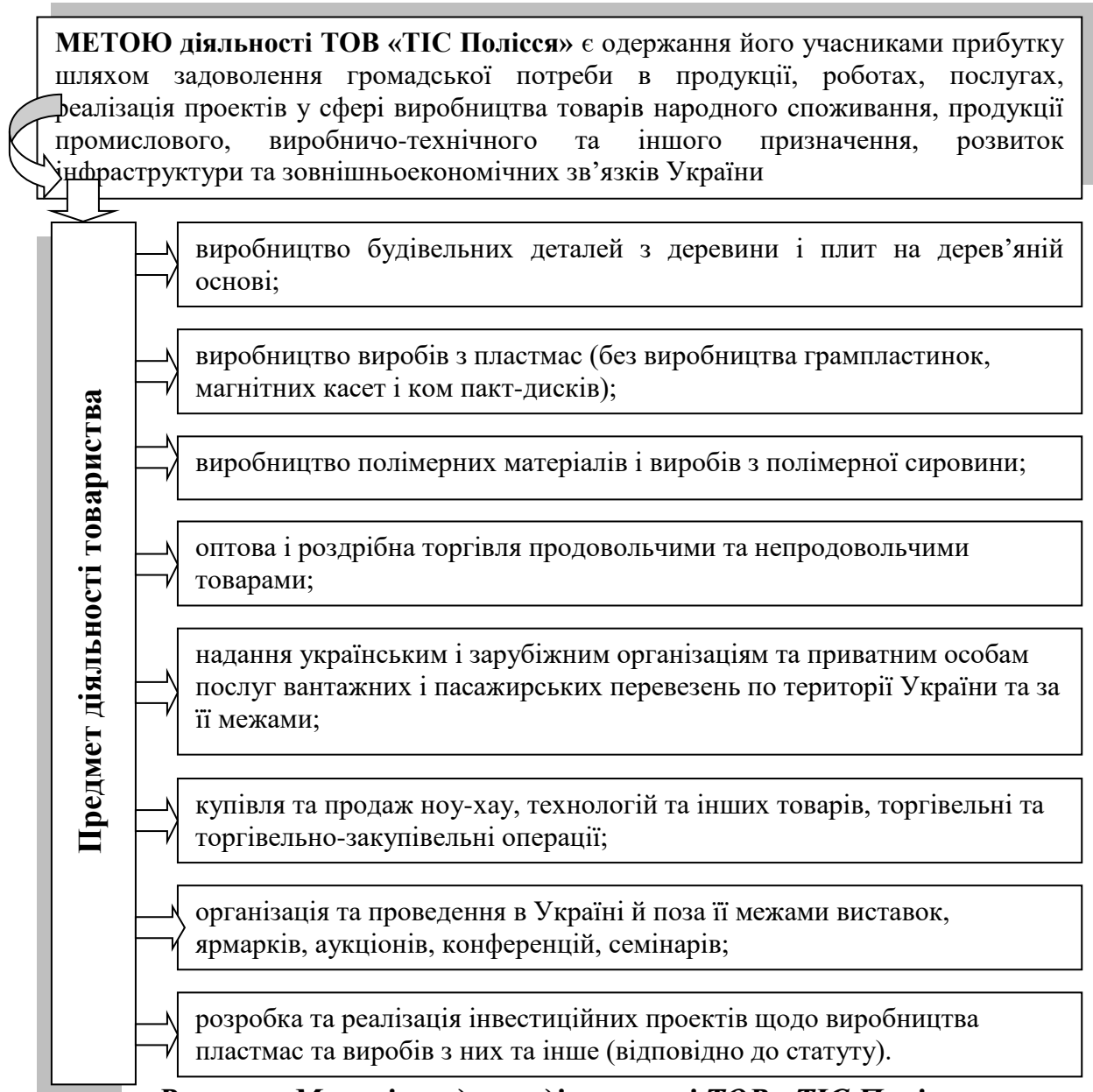

Рисунок. Мета і предмет діяльності ТОВ «ТІС Полісся»

Додаток В

**Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ТІС Полісся»,
тис. грн.**

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., (+,-)
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	30195	37993	52095	+21900
Податок на додану вартість	5033	6332	8684	+3651
Інші вирахування з доходу	-	-	1350	+1350
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції)	25162	31661	42061	+16899
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	22580	28812	37265	+14585
Валовий прибуток (+), збиток (-)	2582	2849	4796	+2214
Інші операційні доходи	50	234	211	+161
Адміністративні витрати	914	1270	970	+56
Витрати на збут	429	368	611	+182
Інші операційні витрати	404	319	1909	+1505
Операційний прибуток (+), збиток (-)	885	1126	1517	+632
Фінансові витрати	1151	318	542	-609
Інші витрати	-	-	10	+10
Прибуток (+), збиток (-) від звичайної діяльності до оподаткування	-230	808	965	x
Податок на прибуток від звичайної діяльності	-	850	-	-
Прибуток (+), збиток (-) від звичайної діяльності	-230	-42	965	x
Надзвичайні доходи	-	-	-	-
Надзвичайні витрати	-	-	-	-
Чистий прибуток (+), збиток (-)	-230	-42	965	x

Джерело: розраховано за даними річних звітів ТОВ «ТІС Полісся»